
MARANA THA

předloha pro mši s dětmi

TÉMA

Velikou snahou liturgické reformy 2. vatikánského koncilu bylo, aby liturgie nebyla vnímána pouze jako vnější gesta, ale aby vnější vyjadřovalo vnitřní obsah a obráceně. Cílem obnovené liturgie je nechat vnější gesta mluvit o svém vnitřním poselství. Tuto souvislost vnějšího a vnitřního, která je základem symbolického vnímání a tím i základem liturgie samotné, nejde předávat jako pouhou intelektuální vědomost, ale jako celistvý obsah. Jednu možnost, jak toho dosáhnout, nabízí následující způsob uspořádání společného slavení.

Obvykle se důležité části liturgie komentují a vysvětlují během jejího průběhu. Poučení o liturgii se vkládá v úvodu, při homilii, před pozdravením pokoje, před modlitbou Otče náš nebo na závěr. Slavení se komentářem přerušuje a hrozí, že se odsune do pozadí a to podstatné, tedy uvedení do tajemství (mystagogie), zůstane stranou nebo se stane objektem rozumového uchopení. To, co má být prožíváno, je reflektováno a racionalizováno.

Pro toto poučení je vhodné najít prostor mimo liturgii a při slavení nechat promlouvat liturgii samotnou v její tradici a staletými prověřené harmonické jednotě.

Racionální uchopení liturgie je v rámci přípravy ošetřeno jinak. V průběhu přípravy se děti o jednotlivých postojích, gestech a částech mše dovídají na konci některých setkání v souvislosti s probíraným tématem a biblickým textem. K systematizaci učiva pak slouží sešitek „Marana tha“, který dětem pojmenovává souvislosti a návaznost jednotlivých částí mše. Děti tak mají možnost samy v klidu a svým tempem objevovat podstatu, celistvost, jednotu a harmonii slavení eucharistie.

Tato předloha nabízí možnost, jak srozumitelně uvést děti během mše do způsobu slavení mše a bez přerušování komentáři nebo bez odtažitého popisování ji prožít. Navržený postup nechává promlouvat podstatu jednotlivých částí mše, aniž je třeba komentáře, a obsahuje obecnou stavbu slavení mše s dětmi. Může být tedy použita při jakékoli jiné příležitosti. Takto slavená mše může být zařazována kdykoli během přípravy, ale může se využít kdekoli ve farnostech, kde bývá pravidelná liturgie pro děti.

Eucharistie se slaví jako cesta v prostoru kostela se zastaveními, která rozdělují slavení na jednotlivé části a prohlubují jejich prožití. Předlohou k takovému uspořádání mše je článek v časopise Gottesdienst 5/2006.

PRŮBĚH

Cesta, kterou se během slavení prochází kostelem, vede od vchodu a končí u vchodu. Cesta obsahuje sama v sobě dva směry – směr tam a zpět. Směr dovnitř a ven je náznakem anabatického a katabatického procesu slavení. Směr dovnitř zpřítomňuje, jak Bůh sestupuje k člověku ve svém slově, ve společenství, promlouvá k člověku a dává se mu poznat. Směr ven vyjadřuje, jak na toto oslovení člověk odpovídá a je vyzdvižen k Bohu, aby takto proměněn vstoupil zase do světa.

Tyto dva základní směry jsou pak rozděleny sedmi zastaveními umístěnými na různých místech v prostoru kostela. Každé zastavení může být označeno hořící svící, příp. dalším znamením. Světlo svíce ukazuje cestu, podobně jako Bůh ukazuje cestu svému lidu.

Kromě předmětů nutných ke slavení eucharistie připravíme:

- svíce
- ikona Kristovy tváře
- nádoba s rozžhaveným uhlím
- miska s kadidlovými zrny

Na každém zastavení je slavena vždy jedna část liturgie. Jsou to:

část liturgie	místo	gesto a postoj	znamení
1. ÚVODNÍ OBŘADY	vchod, kropenka	soustředění, ztišení	voda, znamení kříže
2. ČTENÍ	lavice po pravé straně lodi kostela	naslouchání	Bible, ikona Krista
3. PŘÍMLUVY	před lavicemi po pravé straně lodi kostela	prosby za potřeby a potřebné	dým kadidla
4. PŘÍPRAVA DARŮ	před oltářem, na hranici presbytáře	přinášení	chléb a víno
5. EUCHARISTICKÁ MODLITBA	oltář	společné slavení	přítomnost u oltáře
6. LÁMÁNÍ CHLEBA A PŘIJÍMÁNÍ	oltář, odcházíme do lavic po levé straně lodi kostela	přijímání	lámání chleba
7. POŽEHNÁNÍ A PROPUŠTĚNÍ	východ z kostela	žehnání	voda, znamení kříže

1. ÚVODNÍ OBŘADY

Děti se shromáždí před vchodem do kostela.

Kněz spolu s ministranty přijde za nimi, neformálně je pozdraví a přivítá. Pak společně v průvodu projdou vchodem a zastaví se v zadní části kostela tam, kde bývá nádoba se svěcenou vodou. Všichni tak vstupují do liturgického prostoru společně, aby slavili eucharistii.

Postavíme se kolem kropenky. Tam, kde je kropenka větší a je v ní větší plocha vodní hladiny, se nad ní mohou děti naklonit a jeden po druhém se zadívat na svůj obraz ve vodní hladině.

Vodou křtu jsme dostali podobu Božích dětí a byli jsme připodobněni Kristu. Pohled na klidnou vodní hladinu obvykle vyvolá v dětech ztišení a sesoustředění. Vnější vjemy, shon a hluk mají čas pomalu doznít a utichnout.

Kněz může upozornit na souvislost vody, křtu, společného shromáždění ke slavení eucharistie a znamení kříže. Pokud je skupina dětí menší, mohou jedno po druhém přistupovat ke kropence, pomalu se dotýkat hladiny, pozorovat, jak se pohybuje, a dělat znamení kříže.

Kněz pak přistoupí ke kropence jako poslední a zahájí bohoslužbu.

Následuje vstupní modlitba.

2. ČTENÍ

Na stolku uprostřed kostela je připravena svíce, otevřené Písmo, příp. také ikona Ježíšovy tváře. Děti projdou směrem dopředu a shromáždí se na tomto místě. Upozorníme děti, že budeme naslouchat Božímu slovu a zapálíme svíci.

Podstatou tohoto zastavení je naslouchání Božímu slovu. Místo, ze kterého se Boží slovo hlásá, má být v každé liturgii pouze jedno a nemusí to být výhradně ambon. Jde totiž o slovo, které zaznívá, nikoli o místo, ze kterého zaznívá. Při výběru čtení se řídíme normou Direktoria.

Před čtením můžeme svíci, ikonu a Bibli vzít a v menší skupině si je děti mohou jeden druhému podávat. Přitom může být zpěv před evangeliem.

Při čtení evangelia tyto věci drží některé děti v rukou a na závěr je položí zpět na místo. Pak se posadíme do lavic po pravé straně lodi kostela a může následovat krátká promluva. Protože způsob slavení obsahuje zároveň také uvedení do toho, co právě probíhá, omezíme se v homilii pouze na jednu myšlenku, kterou stručně srozumitelně a krátce rozvedeme. Po skončení homilie je dobré setrvat chvíli v tichu.

3. PŘÍMLUVY

Shromáždíme se u lavic v přední části kostela.

Na vhodném místě je položena nádoba s rozžhaveným uhlím a miska s kadidlovými zrnky.

Kněz vyzve k prosbám za potřeby a potřebné. Děti mohou vyslovit své prosby nahlas, příp. je vyslovit ve svém srdci. V každém případě však může každý vložit kadidlové zrno na rozžhavené uhlí. Podobně jako dým kadidla stoupá vzhůru, směřují naše modlitby k Bohu. Zviditelňuje se tak to, co probíhá v liturgii. Kněz uzavře přímluvy krátkou modlitbou. Nádoba se pak položí před oltář, pokud zde již nestála.

4. PŘÍPRAVA DARŮ

Shromáždíme se před oltářem.

Přineseme z bočního stolku patenu s velkou hostií, ze které bude nalámáno pro všechny, kteří přijmou eucharistii.

Apoštol Pavel píše do Korinta: „Protože je jeden chléb, jsme my mnozí jedno tělo, neboť všichni máme podíl na jednom chlebu.“ (1Kor 10,17) Tomuto aspektu společného slavení eucharistie dáme zřejmý výraz. Děti si patenu s hostií podávají a nakonec ji kněz položí na oltář. Podobně jako si děti podávali patenu s hostií si mohou podávat kalich s vínem a vodou.

(Kněz může smísit víno s vodou před začátkem slavení liturgie nebo si děti podávají kalich s vínem a kněz s ním smísí vodu poté, co jej postaví na oltář.) V tomto symbolickém jednání přinášíme každý sám sebe.

5. EUCHARISTICKÁ MODLITBA

Děti se spolu s knězem shromáždí u oltáře.

V této části liturgie necháváme vyniknout její jednoduchost a harmonii, která je vyjádřena gesty a postoji. Je třeba použít textů eucharistických modliteb pro mše s dětmi. Děti mohou při společných aklamacích pozvedat ruce podobně jako kněz.

Po slovech ustanovení se můžeme hluboce uklonit.

6. LÁMÁNÍ CHLEBA A PŘIJÍMÁNÍ

Modlitba Páně a pozdravení pokoje probíhá obvyklým způsobem.

Během lámání chleba se zpívá zpěv Beránku Boží tak dlouho, jak je potřeba. Je vhodné, aby vyniklo gesto lámání chleba. Toto gesto probíhá pomalu tak, aby je všichni mohli dobře sledovat, dokud nebude chléb nalámán. Je to jeden chléb a my se jeho přijetím staneme jedním tělem. Lámání chleba tuto skutečnost vyjadřuje.

Přijímání probíhá obvyklým způsobem a je-li to možné, pod obojí.

Po přijímání děti počkají a pak se společně posadí do lavic na druhé straně lodi kostela, než předtím probíhala bohoslužba slova.

Podobně jako bylo vhodné po bohoslužbě slova setrvat chvíli v tichu, tak se tiché díkůvzdání a naslouchání doporučuje i nyní. Po osobním díkůvzdání následuje společné díkůvzdání, které vyjádříme zpěvem vhodné písně. Po něm kněz pronese modlitbu po přijímání.

7. POŽEHNÁNÍ A PROPUŠTĚNÍ

Přesuneme se k východu kostela. Tam se kněz s dětmi rozloučí a požehná.

Uzavírá se cesta bohoslužby v kostele, aby začala cesta bohoslužby ve světě. Brána kostela se stává obrazem místa, kde se setkává nebe se zemí. Na začátku jsme stáli zády ke světu otočení směrem do kostela, nyní stojíme zády k prostoru kostela a před námi je svět. To, na čem jsme měli účast „uvnitř“, teď neseme s sebou „ven“.

Slova poslání „Jděte ve jménu Páně“, tak dostávají svůj aktuální smysl. Životem konkrétního křesťana je posvěcován svět a tady a teď se zpřítomňuje Boží království.

Takto slavenou liturgii není třeba zatěžovat komentáři, protože k tomu, aby vynikla gesta a samotné slavení, není potřeba slov a vysvětlování. Aby viditelné promluvilo o neviditelném, není třeba mluvit, ale dát prostor promluvit. Znamení působí v celé své šíři samy o sobě, nikoli racionálně prostřednictvím vysvětlujících slov.

Pokud přesto budete mít potřebu se k liturgii vrátit, udělejte to jindy v rámci společných setkání a využijte k tomu práci se sešitkem „Marana tha“.